

واکنش عملکرد بذر سویا (*Glycine max*) به میزان ازت و تغییرات آب و هوایی در جنوب شرقی انگلستان

غلام عباس اکبری*، دیوید اسکارسبریک** و ویلیام تد پیت***

چکیده

آزمایش دوساله‌ای بر روی دو رقم سویای زودرس اصلاح شده‌ی روسی انجام گرفت. هدف از آزمایش، بررسی امکان تولید سویا برای اولین بار در شرایط آب و هوایی جنوب شرقی انگلستان و تأثیر میزان ازت مصرفی بر روی عملکرد و اجزای عملکرد این گیاه بود. مقدار صفر تا ۱۰۰ کیلوگرم ازت خالص در هکتار طی سال‌های ۱۹۹۵ با کمبود آب و ۱۹۹۶ بدون کمبود آب به کار برده شد. کاربرد ازت برای تولید بذر سویا تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر وزن ساقه، برگ، غلاف، بذر و عملکرد ماده‌ی خشک داشت. عملکرد بذر در سال اول به دلیل کمبود رطوبت و پایین بودن میزان ماده‌ی خشک، تولیدی نسبت به سال دوم بسیار پایین‌تر بود. دو رقم مورد آزمایش از لحاظ تولید بذر اختلافی نداشتند ولی صفات تعداد شاخه در بوته، تعداد بذر در غلاف و وزن ۱۰۰ دانه بین ارقام و سال‌ها متفاوت بود. میزان پروتئین بذر سویا در هر دو سال نسبت به افزایش میزان ازت واکنش مثبت نشان داد در حالی که میزان روغن آن کاهش یافت. شاخص برداشت در اثر کاربرد کود ازته تنها در سال دوم متفاوت بود ولی این صفت بین سال‌ها تغییر یافت. توزیع غلاف‌ها و بذور در امتداد ساقه‌ی اصلی در گره‌های مختلف بین دو رقم تفاوت داشت. برای اطلاعات بیشتر به متن انگلیسی این مقاله مراجعه شود.

واژه‌های کلیدی: تغییرات آب و هوایی، توزیع غلاف‌ها، سویا، عملکرد بذر، کود معدنی ازته

* - استادیار گروه زراعت و اصلاح نباتات، مجتمع آموزش عالی ابوریحان، دانشگاه تهران، تهران - ایران

** - دانشیار دپارتمان کشاورزی، امپریال کالج وای، دانشگاه لندن، وای، آشفورد - انگلستان

*** - دانشیار دپارتمان علوم بیولوژی، امپریال کالج وای، دانشگاه لندن، وای، آشفورد - انگلستان